

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Львівський національний університет імені Івана Франка
Факультет педагогічної освіти
Кафедра спеціальної освіти

Затверджено
на засіданні кафедри спеціальної освіти та соціальної роботи
факультету педагогічної освіти
Львівського національного університету імені Івана Франка
(протокол №_1_ від_28.08.2021 р.)

Завідувач кафедри проф. Островська К.О.

**Силабус з нормативної дисципліни «Технології психокорекційної роботи з дітьми із аутизмом»,
що викладається в межах ОПП для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти**

Львів 2021 р.

Назва дисципліни	Технології психокорекційної роботи з дітьми із аутизмом
Адреса викладання дисципліни	м. Львів, вул. Туган-Барановського, 7
Факультет та кафедра, за якою закріплена дисципліна	Факультет педагогічної освіти, кафедра спеціальної освіти
Галузь знань, шифр та назва спеціальності	01 Освіта / Педагогіка 016 Спеціальна освіта
Викладач (-і)	Островська Катерина Олексіївна, доктор психологічних наук, професор кафедри спеціальної освіти
Контактна інформація викладача	ел. пошта: katerynaostrova@gmail.com
Консультації з питань навчання по дисципліні відбуваються	Вівторок 11.30-13.00 (кафедра спеціальної освіти, вул. Туган-Барановського, 7)
Сторінка курсу	
Інформація про дисципліну	Курс «Технології психокорекційної роботи з дітьми із аутизмом» має чітку професійну спрямованість підготовки майбутніх фахівців, які зорієнтовані на роботу із дітьми із аутизмом. у дошкільних, загальноосвітніх, загальноосвітніх закладах з інклюзивним та інтегрованим навчанням, загальноосвітніх спеціальних закладах. Навчальна програма з дисципліни «Технології психокорекційної роботи з дітьми із аутизмом» представляє поглиблений курс в складі теоретичної та практичної підготовки спеціаліста. Основним завданням дисципліни є підготувати майбутніх корекційних педагогів до роботи з дітьми із аутизмом, в умовах інклюзивних навчальних закладів.

Коротка анотація дисципліни	Дисципліна «Технології психокорекційної роботи з дітьми із аутизмом» є вибірковою дисципліною зі спеціальності <u>016 Спеціальна освіта</u> для освітньої програми яка викладається в <u>6</u> семестрі в обсязі <u>7</u> кредитів (за Європейською Кредитно-Трансферною Системою ECTS).
Мета та завдання дисципліни	<p>Метою нормативної дисципліни «Технології психокорекційної роботи з дітьми із аутизмом» є формування у студентів знань із основних технологій психокорекційної роботи з дітьми із аутизмом, шляхи подолання аутистичних порушень, соціальна адаптація аутичних дітей, розвиток особистісних якостей майбутнього фахівця спеціальної освіти, оволодіння сучасними методами навчання та виховання дітей з психофізичними порушеннями розвитку.</p> <p>Завдання:</p> <ul style="list-style-type: none"> - ознайомити студентів із сучасною вітчизняною системою освітніх послуг для дітей з аутизмом та її правовою основою; - розкрити особливості та закономірності розвитку, а також потенційні можливості усіх категорій дітей з аутизмом - надати інформацію про методи та прийоми педагогічної підтримки таких учнів; формувати в студентів професійний інтерес до роботи з дітьми означеної категорії; виховувати в студентів таких важливих професійних рис корекційного педагога, як доброзичливість, тактовність і коректність, відповідальність за результати своєї діяльності, терпіння, здатність до емпатії, повага та любов до вихованців, професійна чесність та порядність; - розширювати професійний світогляд студентів, педагогічну ерудицію - сприяти усвідомленню студентами засобів і напрямків професійного самовдосконалення.
Література для вивчення дисципліни	<p>.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Єжова Т. Є. Соціальна реабілітація дітей-інвалідів : навч. Посіб. / Т. Є. Єжова. – К. : Київ. Ун-т иф. Б. Грінченка, 2011. – 284 с. 2. Логвінова І. П. До проблеми формування невербальних засобів комунікативної діяльності дітей із розладами спектра аутизму / І. П. Логвінова // наук.-метод. журнал «Логопедія». – 2011. – № 2. – С. 40–44. 3. Недозим І. В. Особливості емоційного та поведінкового компонентів соціального інтелекту у дітей старшого дошкільного віку з розладами аутистичного спектра. Вісник Національної академії Державної прикордонної служби України. Серія : Психологія. 2018. Вип. 2. С. 49-52

4. Островська К. О. Аутизм: проблеми психологічної допомоги. Навчальний посібник, 2006. – Львів: Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка. – 110 с.
5. Островська К.О. Засади комплексної психолого-педагогічної допомоги дітям з аутизмом : Монографія / Островська К.О. — Львів: Тріада плюс, 2012. — 520 с. 74. Островська К.О. Терапія і навчання аутичних дітей// Актуальні проблеми навчання та виховання людей з особливими потребами. Збірник наукових праць. – №1 (3). – К.: Університет «Україна», 2004. – С.528–534. 75.
6. Островська К.О. Методи діагностично-корекційної роботи з дітьми з аутизмом / К.О. Островська // Актуальні питання корекційної освіти (педагогічні науки). Збірник наукових праць. – 2017. – Вип. 9,Т. 1. – Кам'янець-Подільський, «Медобори-2006», 2017. – с.156-167.
7. Островська К. О. Особливості поведінки дітей з аутизмом у грі з ровесниками / К.О. Островська, І.П. Островський, Х.Я. Сайко // Проблеми сучасної психології. Збірник наукових праць Кам'янець-Подільського національного університету ім. І. Огієнка, Інституту психології ім. Г. С. Костюка НАПН України / За ред. С. Д. Максименка, Л. А. Онуфрієвої – Вип. 41.– Кам'янець-Подільський: Аксіома, 2018 .– С. 240-251.
8. Островська К. О. Особливості профорієнтації підлітків з аутизмом / К. О. Островська, І.П. Островський, Х.Я. Сайко // Проблеми сучасної психології. Збірник наукових праць Кам'янець-Подільського національного університету ім. І. Огієнка, Інституту психології ім. Г. С. Костюка НАПН України / За ред. С. Д. Максименка, Л. А. Онуфрієвої – Вип. 39.–Кам'янець-Подільський: Аксіома, 2018 .– С. 206-220.
- 9.Островська К.О., Химко М.Б. Проблеми психологічної діагностики аутичних дітей. Методичні рекомендації для проведення практичних занять з курсу “Дитячий аутизм: проблеми психологічної допомоги”, Львів, Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2006. – 38 с.
10. Kateryna Ostrovska, Sophia Grabovska. Motivation readiness of children to school in nuclear and single parent families // Journal of Education Culture and Society.– 2015. – No. 2. –P. 141-150
11. Савчук Л. Нові підходи до надання освітньо-корекційних послуг дітям з особливими освітніми потребами / Л. Савчук // Дефектолог № 5 (41) 2010. С. 6-9
12. Синьов В.М. Основи дефектології / В. М. Синьов, Г. М. Коберник. – К. : Вища шк., 1994 . – 141 с.
13. Чуприков А.П. Розлади спектра аутизму: медична та психолого-педагогічна допомога/ А.П. Чуприков, Г.М. Хворова // - Львів: Мс, 2012. – 184 с.

	<p>14. Шульженко Д.І. Аутизм не вирок / Шульженко Д.І. – Львів, 2010. – 224 с. Шульженко Д. І. Основи психологічної корекції аутистичних порушень у дітей: Монографія / Діна Іванівна Шульженко. – Київ, 2009. – 385</p> <p>15. Шульженко Д. І. Психологічна корекція аутичних дітей в умовах інклюзивного навчання / Д. І. Шульженко //Актуальні проблеми навчання та виховання людей з особливими потребами: зб. наук. пр. / за ред. П. Н. Таланчука. – № 6 (8). – К.: Університет «Україна», 2009. – С. 194–203.</p>
<p>Обсяг курсу</p>	<p>112 години аудиторних занять. З них 48 годин лекцій, 64 годин практичних занять (для студентів денної форми навчання) 32 годин аудиторних занять. З них 8 години лекцій, 24 годин практичних занять (для студентів заочної форми навчання)</p>
<p>Компетентності та програмні результати навчання (за освітньою програмою)</p>	<p><i>Загальні компетентності</i></p> <p>ЗК-3. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу. ЗК-4. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях. ЗК-7. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями. ЗК-8. Здатність працювати в команді.</p> <p><i>Спеціальні (фахові, предметні) компетентності</i></p> <p>СК-1. Усвідомлення сучасних концепцій і теорій функціонування, обмеження життєдіяльності, розвитку, навчання, виховання і соціалізації осіб з особливими освітніми потребами. СК-5. Здатність реалізовувати ефективні корекційно-освітні технології у роботі з дітьми, підлітками, дорослими з особливими освітніми потребами, доцільно обирати методичне й інформаційно-комп'ютерне забезпечення. СК-7. Здатність дотримуватися вимог до організації корекційно-розвивального освітнього середовища. СК-16. Здатність до особистісного та професійного самовдосконалення, навчання та саморозвитку.</p> <p><i>Програмні результати навчання (за освітньою програмою)</i></p>

	<p>PH2. Здійснювати пошук, аналіз і синтез інформації з різних джерел для розв'язування конкретних задач спеціальної та інклюзивної освіти.</p> <p>PH11. Застосовувати у професійній діяльності знання про методики, технології, форми і засоби реабілітації та корекційно-розвивального навчання дітей з особливими освітніми потребами.</p> <p>PH15. Застосовувати у професійній діяльності сучасні універсальні та спеціалізовані інформаційні системи та програмні продукти; бібліотечні ресурси та технології, зокрема електронні; спеціальну апаратуру та інструменти.</p> <p>PH17. Мати навички самостійного навчання та пошуку необхідної інформації.</p>
Ключові слова	аутологія, етика поведіння з дітьми із аутизмом, основні ознаки аутизму, класифікація розладів спектру аутизму за ступенем важкості, діагностика аутизму, корекційно-виховна робота з аутичними дітьми, розвиток активного й усвідомленого ставлення до світу, просторово-часова організація середовища, вироблення стереотипів поведінки, діагностичні методики аутизму, психокорекційні технології для дітей з аутизмом, поведінкова терапія, ТЕАССН-програма, холдінг-терапія, групова терапія, метод вибору, комунікативна терапія.
Формат курсу	Очний, заочний
теми	ДОДАТОК (схема курсу)
Підсумковий контроль, форма	залік
Пререквізити	Для вивчення курсу студенти потребують базових знань з дисциплін «Педагогіка та спецпедагогіка», «Логопедія», «Спеціальна психологія», «Патопсихологія», «Інклюзивна освіта», «Вікова психологія»
Навчальні методи та техніки, які будуть використовуватися під час викладання курсу	При викладанні навчальної дисципліни використовуються різноманітні методи та техніки – як традиційні, так і сучасні (особистісно-орієнтовані, інформаційно-комунікаційні тощо). При цьому навчання є студентоцентричним та здійснюється через залучення до активної практичної діяльності. Зокрема, для активізації навчального процесу передбачено застосування інтерактивних методів навчання з використанням новітніх мультимедійних технологій (робота при логопедичних обстеженнях, командна

	<p>робота).</p> <p>Вивчення навчальної дисципліни передбачає використання різноманітних методів та технік викладання і навчання:</p> <p><i>Пояснювально-ілюстративний метод:</i> лекція у формі розповіді – для пояснення складного теоретичного та (або) великого за обсягом навчального матеріалу.</p> <p><i>Репродуктивний метод:</i> відтворення і повторення способу діяльності за сформованим динамічним стереотипом дій – для засвоєння основних понять.</p> <p><i>Активні методи навчання:</i> послідовна й цілеспрямована постановка перед студентами завдань, розв'язуючи які вони активно засвоюють нові знання.</p> <p><i>Метод проблемного викладу навчального матеріалу:</i> створення проблемних ситуацій, надання допомоги студентам під час аналізу та подальшого спільного розв'язання поставлених завдань.</p> <p><i>Частково-пошуковий (евристичний) метод:</i> залучення студентів до самостійного розв'язання пізнавального завдання. При цьому студенти опановують різні способи пошуку інформації, формують переконаність в істинності нових знань, аналізують достовірність отриманих результатів та можливі помилки та труднощі.</p> <p><i>Дослідницький метод:</i> залучення студентів до самостійного розв'язання завдання наукового характеру з використанням сучасних інформаційно-комунікаційних технологій.</p> <p><i>Наочні методи:</i> ілюстрування, демонстрування, комп'ютерна презентація тощо.</p> <p><i>Робота з навчально-методичною літературою,</i> науковими джерелами і електронними ресурсами (конспектування, тезування, анотування, рецензування, складання реферату).</p> <p><i>Методи організації самостійної роботи:</i> розв'язання завдань, виконання проєктів, індивідуальних і командних творчих завдань.</p> <p>Лекції органічно поєднуються не лише з практичними заняттями, а й із самостійною роботою, яка полягає в самостійному опрацюванні теоретичного матеріалу, підготовці до практичних занять, пошуку необхідної інформації, підборі та огляді літературних джерел за заданою тематикою, виконанні індивідуальних завдань тощо. При цьому в освітньому процесі передбачено використання спеціальних методів, більш характерних для науково-дослідної роботи – експертного оцінювання, систематизації, екстраполяції, «мозкового штурму» тощо. В багатьох випадках такі методи є найбільш оптимальними для розв'язання конкретних навчальних завдань.</p>
<p>Необхідні обладнання</p>	<p>Мультимедійний проєктор, ПК з доступом до мережі Інтернет, маркери.</p>

<p>Критерії оцінювання (окремо для кожного виду навчальної діяльності)</p>	<p>Робота на 32 практичних заняттях: 40 балів Підготовка 1 індивідуального проєкту – 20 балів Підготовка 1 групового проєкту – 20 балів МКР – 20 балів</p>
<p>Питання до заліку</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Аутологія як наука 2. Галузі корекційної педагогіки (сурдопедагогіка, тифлопедагогіка, логопедагогіка, олігофренопедагогіка, психокорекційна педагогіка, ортопед агогіка, аутологія). 3. Принципи аутології: принцип раннього педагогічного втручання, принцип педагогічного оптимізму, принцип доступності та відкритості освіти, принцип інтегративного характеру освіти, принцип корекційно-компенсаторної спрямованості навчання. 4. Міжпредметні зв'язки аутології. 5. Система освітніх послуг для дітей з аутизмом 6. Форми організації спеціального виховання та навчання дітей з аутизмом. Освітні послуги в закладах, підпорядкованих Міністерству соціальної політики України. 7. Освітні послуги в закладах, підпорядкованих Міністерству охорони здоров'я України. 8. Функції спеціальної освіти. 9. Правова основа спеціальної освіти. 10. Психолого-педагогічна характеристика дітей з аутизмом. 11. Когнітивна сфера та комунікативно-мовленнєва діяльність та її значення для особистісного розвитку дитини з аутизмом. Особливості альтернативної комунікації. 12. Перспективи професійної реабілітації та соціальної адаптації осіб із спектром аутистичних порушенью. 13. Психологічні властивості та корекція психічних процесів у дітей з аутизмом. 14. Психолого-педагогічне обґрунтування змісту освіти в школі для дітей з аутизмом в умовах інклюзивного навчання. 15. Сучасні методики навчання і соціалізації дітей з аутизмом. 16. Етика поводження з дітьми із аутизмом. 17. Основні ознаки аутизму. Класифікація розладів спектру аутизму за ступенем тяжкості.

	<p>18. Корекційно-виховна робота з аутичними дітьми: встановлення емоційного контакту, розвиток активного й усвідомленого ставлення до світу, просторово-часова організація середовища, вироблення стереотипів поведінки.</p> <p>19. Психокорекційні технології для дітей з аутизмом: поведінкова терапія, ТЕАССН-програма, холдінг-терапія, групова терапія, метод вибору, комунікативна терапія.</p> <p>20. Психолого-педагогічний супровід. Якісні показники, що характеризують особливості пізнавальної сфери і пси-хомоторної функції дитини: особливості уваги, сприймання, пам'яті, мислення, мовлення; особливості психомоторної сфери (стан тону, загальної моторики, дрібної моторики, зорово-моторної координації, моторна швидкість, пластичність, рухове наслідування, тактильний контакт).</p> <p>21. Технологія виявлення особливостей розвитку дитини, визначення її потреб для подальшої розробки корекційно-розвивальної стратегії.</p> <p>22. Технологія психопрофілактики як створення відповідних умов у закладі освіти з опорою на ресурси середовища.</p> <p>23. Технологія системної корекційно-розвивальної роботи з дитиною з опорою на базові структури психічної організації.</p> <p>24. Технологія формулювання актуальних цілей за принципами цілепокладання SMART та їх узгодженого досягнення всіма учасниками групи супроводу.</p> <p>25. Технологія командної взаємодії. Технологія самооцінки професійного розвитку педагогів (за методикою ISSA).</p>
Опитування	По завершенню курсу студентам надано анкету-оцінку з метою оцінювання якості курсу.

ДОДАТОК
Схема курсу

Тиж.	Тема, план, короткі тези	Форма діяльності (заняття)* *лекція, самостійна, дискусія, групова робота)	Література.*** Ресурси в Інтернеті	Завдання, год.	Термін виконання
-------------	---------------------------------	---	---	-----------------------	-------------------------

1.	Тема 1. Аутологія як наука	Лекція, 2 год.	3, 4, 8 Інтернет-ресурси	Опрацювати матеріали лекції.	1 тиждень
2.	Тема 1. Аутологія як наука	Практичне заняття, 2 год.	3, 4, 8 Інтернет-ресурси	Розкрити питання: 1. Аутологія як галузь корекційної педагогіки.. 2. Принципи аутології: 3. Міжпредметні зв'язки аутології.	2 тиждень
3.	Тема 2. Система освітніх послуг для дітей з аутизмом	Лекція, 2 год.	3, 4, 6, 8 Інтернет-ресурси	Опрацювати матеріали лекції.	3 тиждень
4.	Тема 2. Система освітніх послуг для дітей з аутизмом	Практичне заняття, 2 год. Виконання індивідуального завдання.	3, 4, 6, 8 Інтернет-ресурси	Розкрити питання 1. Форми організації спеціального виховання та навчання дітей з аутизмом. 2. Освітні послуги в закладах, підпорядкованих Міністерству соціальної політики України. Освітні послуги в закладах, підпорядкованих Міністерству охорони здоров'я України. 3. Функції спеціальної освіти. 4. Правова основа спеціальної освіти.	4 тиждень

5.	Тема 3. Психолого-педагогічна характеристика дітей з аутизмом	Лекція, 2 год.	3, 4, 6, 8 Інтернет-ресурси	Опрацювати матеріали лекції	5 тиждень
6.	Тема 3. Психолого-педагогічна характеристика дітей з аутизмом	Практичне заняття, 2 год. Виконання індивідуального завдання.	3, 4, 6, 8 Інтернет-ресурси	Розкрити питання 1. Психолого-педагогічна характеристика дітей з аутизмом. Класифікації аутизму. 2. Особливості, властивості та корекція психічних процесів та особистісних якостей дітей з аутизмом. 3. Психолого-педагогічне обґрунтування змісту освіти для дітей з аутизмом. 4. Особливості навчального процесу в інклюзивних школах для дітей з аутизмом; можливості врахування цих особливостей в умовах інклюзивного навчання. 5. Перспективи професійної реабілітації та соціальної адаптації осіб із спектром аутистичних порушень.	6 тиждень
7.	Тема 4. Особливості корекційно-реабілітаційної роботи з дітьми із аутизмом	Лекція, 2 год.	3, 4, 6, 8 Інтернет-ресурси	Опрацювати матеріали лекції.	7 тиждень
8.	Тема 4. Особливості корекційно-реабілітаційної роботи з дітьми із аутизмом	Практичне заняття, 2 год. Презентація. Робота у малих групах	3, 4, 6, 8 Інтернет-ресурси	Розкрити питання 1. Психологічні властивості та корекція психічних процесів у дітей з аутизмом.	8 тиждень

				<p>2. Психолого-педагогічне обґрунтування змісту освіти в школі для дітей з аутизмом в умовах інклюзивного навчання.</p> <p>3. Сучасні методики навчання і соціалізації дітей з аутизмом.</p> <p>4. Перспективи професійної реабілітації та соціальної адаптації осіб з аутизмом</p> <p>5. Етика поведіння з дітьми із аутизмом.</p>	
9.	Тема 5. Психокорекційні технології для дітей з аутизмом	Лекція, 2 год.	3, 4, 6, 7, 8 Інтернет-ресурси	Опрацювати матеріали лекції	9 тиждень
10.	Тема 5. Психокорекційні технології для дітей з аутизмом	Практичне заняття, 2 год. Дискусія.	3, 4, 6, 7, 8 Інтернет-ресурси	<p>Розкрити питання:</p> <p>1. Корекційно-виховна робота з аутичними дітьми: встановлення емоційного контакту, розвиток активного й усвідомленого ставлення до світу.</p> <p>2. Психокорекційні технології для дітей з аутизмом: поведінкова терапія, ТЕАССН-програма, холдінг-терапія, групова терапія, метод вибору, комунікативна терапія.</p> <p>3. Основні поняття теми: розлади спектру аутизму,</p>	10 тиждень

				стереотипія, поведінкова терапія, холдінг-терапія, комунікативна терапія.	
11.	Тема 6. Технології психолого-педагогічного супроводу дітей з аутизмом	Лекція, 2 год.	3, 4, 6, 7, 8 Інтернет-ресурси	Опрацювати матеріали лекції	11 тиждень
12.	Тема 6. Технології психолого-педагогічного супроводу для дітей з аутизмом	Практичне заняття, 2 год.	3, 4, 6, 7, 8 Інтернет-ресурси	Розкрити питання: 1. Психолого-педагогічний супровід. Якісні показники, що характеризують особливості пізнавальної сфери і психомоторної функції дитини. 2. Технологія виявлення особливостей розвитку дитини, визначення її потреб для подальшої розробки корекційно-розвивальної стратегії. 3. Технологія психопрофілактики як створення відповідних умов у закладі освіти з опорою на ресурси середовища. 4. Технологія системної корекційно-розвивальної роботи з дитиною з опорою на базові структури психічної організації.	12 тиждень
13.	Тема 7. Технології формування актуальних цілей	Лекція, 2 год.	3, 4, 6, 8 Інтернет-ресурси	Опрацювати матеріали лекції	13 тиждень

14.	Тема 7. Технології формування актуальних цілей	Практичне заняття, 2 год. Робота у групі.	3, 4, 6, 8 Інтернет-ресурси	Розкрити питання 1. Технологія формулювання актуальних цілей за принципами цілепокладання SMART та їх узгодженого досягнення всіма учасниками групи супроводу. 2. Технологія командної взаємодії. 3. Технологія самооцінки професійного розвитку педагогів (за методикою ISSA). 4. Розробка актуальних цілей повинна спиратись на принципи цілепокла-дання SMART (аббревіатура від Specific – конкретні; Measurable – вимірювані; Achievable – досяжні; Result-oriented – орієнтовані на результат, Time-related – визначені в часі).	14 тиждень
15.	Тема 8. Особливості розвитку соціальної адаптації та комунікативних навичок у дітей заутизмом.	Лекція, 2 год.	3, 4, 6, 7, 8 Інтернет-ресурси	Опрацювати матеріали лекції	15 тиждень
16.	Тема 8. Особливості розвитку соціальної адаптації та комунікативних навичок у дітей заутизмом.	Практичне заняття, 2 год. Виконання групового проєкту.	3, 4, 6, 7, 8 Інтернет-ресурси	Розкрити питання: 1. Види спілкування. 2. Соціальна адаптація дітей з аутизмом. 3. Розвиток комунікативних навичок у дітей з аутизмом. 4. Бар'єри комунікації та шляхи їх подолання.	16 тиждень
17.	Презентація індивідуального та командного проєкту	Представлення презентацій			17 тиждень